

УДК 94 : 327 (410+73) «1997/2007»

БРИТАНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВІЙ СФЕРІ (1997-2007 рр.)

Анатолій Гончаренко

Сумський національний аграрний університет
Україна, 40022, м. Суми, вул. Троїцька, 18
e-mail: anatoliygoncharenko@ukr.net

Великобританія та США є традиційними військово-політичними союзниками з 40-х рр. ХХ ст., співпраця яких активно розвивається в усіх сферах, у тому числі і в оборонному секторі. США виступають провідними постачальниками новітніх і високотехнологічних зразків військової техніки для збройних сил Великобританії, однак це не означає, що військово-технічне співробітництво між країнами має лише односторонній характер.

Серцевиною англо-американського партнерства є співробітництво у військовій сфері, насамперед ядерній, а також у галузі розвідки. Лондон розглядав партнерство із США як вирішальну умову збереження власних ядерних озброєнь. У свою чергу, розвиток співробітництва з Великобританією в ядерній сфері дозволяв США більш інтенсивно використовувати її територію, а також території її заморських володінь для здійснення власної ядерної стратегії.

Окремі аспекти порушеної нами проблематики розглянуті у працях російських дослідників – О.Громико [1; 2], Є.Гурова [3], А.Третьякова [4], М.Мінаєва [5]. Серед робіт зарубіжних учених необхідно відзначити статтю М.Кларка «НАТО: практика та політика трансформації» [6]. В українській історіографії проблеми необхідно виокремити праці М.Володіної [7], І.Пекарева [8].

Отже, мета статті – цілісно проаналізувати британсько-американське міжнародне співробітництво у військовій сфері у 1997-2007 рр.

Після перемоги лейбористської партії на виборах 1997 р. новий прем'єр-міністр Великобританії Тоні Блер у своїй програмній промові «Принципи сучасної британської зовнішньої політики» підтвердив роль Великобританії як «моста між Європою і США», а також зазначив, що глобальні інтереси Британії будуть і надалі реалізовуватися за допомогою таких важелів, як місце постійного члена Ради Безпеки ООН, участь у НАТО, «вісімці», ЄС, Співдружності націй [1].

Новий уряд підкреслив важливість коалі-

ційного вирішення зовнішніх завдань, спираючись на постійні і на тактичні коаліції, а роль Великобританії була визначена як «осової держави», «регіональної держави з глобальною відповідальністю», яка, не маючи можливості домінувати у світі, здійснює другий класичний принцип – «вдарити сильніше своїх можливостей» [9].

Зазначені тенденції чітко проявилися у Стратегічній оборонній програмі, ухваленій лейбористами у 1998 р., в якій визначалися нові виклики безпеки країни: поширення зброї масового знищення, наркоторгівля, тероризм тощо [10]. Збройні сили повинні бути готовими не тільки до гуманітарних, миротворчих місій, але і до участі у конфліктах високої інтенсивності за межами держави.

У 1998 р. Міністерство оборони Великобританії вперше комплексно визначило діяльність військових сил щодо забезпечення національних інтересів на міжнародній арені після закінчення «холодної війни» і ввело до обігу термін «оборонна дипломатія», сутність якого полягала у вирішенні основних завдань – здійснення прямих контактів між військовими різними країн для досягнення стабільності, встановлення взаєморозуміння та довіри, а також просування демократичних перетворень у військовій сфері (відносини між військовим і цивільним секторами суспільства, громадянський контроль над збройними силами). Крім того, «оборонна дипломатія» мала на увазі підвищення оперативної сумісності (доктрин, озброєння та військової техніки, а також поглядів на застосування збройних сил у конфліктних ситуаціях) [11].

У своєму прагненні підняти англо-американські відносини на новий рівень уряд лейбористів посилив взаємодію з Вашингтоном у військовій галузі. Влітку 1997 р. була проведена спільна операція, яка виходила за рамки мандата «сил по стабілізації» у Боснії, коли ще до прийняття НАТО відповідного рішення були заарештовані особи, звинувачені Міжнародним трибуналом з колишньої Юго-

славії у військових злочинах. Великобританія також підтримала рішення США про бомбардування Афганістану та Судану у серпні 1998 р. 16 грудня 1998 р. американські крилаті ракети та британські літаки у рамках операції «Лис пустелі» завдали удару по іракських військових об'єктах. Великобританія відразу ж підтримала рішення США про застосування сили щодо Іраку, проте інші країни до Вашингтону і Лондону не приєдналася [2, с. 306].

Британська сторона разом зі своїми партнерами активно бере участь у програмах з розробки та створення новітніх зразків озброєння. При цьому двостороння співпраця Великобританії і США не завжди означає, що сторони у рівній мірі користуються її результатами. Так, філії британських компаній на американській території часто брали участь у проектах створення нових озброєнь, які призначені винятково для потреб армії США. У той же самий час американські компанії активно залучалися для розробки зброї для британських збройних сил. Співпраця Великобританії і США в оборонній сфері являє собою комплексну систему налагоджених військово-промислових контактів, що охоплюють широкий спектр виробничих циклів по створенню різних видів озброєнь, значна частина яких поставляється для потреб обох держав [5, с. 69].

Зміна оборонної політики мала еволюційний характер та являла собою ланцюг рішень і заходів, спрямованих на адаптацію до нових реалій. Лондон став активніше співпрацювати з іншими членами ЄС у сфері оборони та безпеки, зміцнив вплив всередині НАТО, переосмислив концепцію британської участі у миротворчих операціях, що проводяться під егідою ООН. Усі ці вектори у 1990-х рр. отримали абсолютно новий імпульс, що і дозволяє говорити про зміну всього оборонного курсу. У практичній площині основна задача, що стоїть (до цих пір) перед Міністерством оборони Великобританії, формулюється як створення менших за чисельністю, але краще оснащених, підготовлених і високомобільних збройних сил [4].

На внутрішньому напрямі оборонної політики наприкінці 90-х рр. ХХ ст. вдалося досягти вражаючих успіхів. Були сформульовані основні завдання військової реформи, викликаної змінами міжнародної обстановки, складена та прийнята програма модернізації збройних сил, що отримала назву «Можливості для змін». У рамках даної програми, розрахованої на десять років, були модернізовані структура і склад британських збройних сил, збільшилась їх гнучкість і мобільність. Основна мета

реформи полягала у створенні менших за чисельністю, але краще оснащених і підготовлених збройних сил. Значний вплив на якнайшвидше прийняття програми мала суспільна думка. Британські платники податків на сторінках преси й у публічних виступах вимагали «дивідендів від світу», тобто різкого зниження військових витрат в умовах закінчення «холодної війни». Ця вимога була цілком логічною, оскільки оборонний бюджет вже не відповідав тим викликам безпеки держави, які існували протягом минулих років. У програмі також підкреслювалося, що у даний час у Великобританії немає конкретного противника.

Реалізація «Можливостей для змін» призвела до того, що особовий склад збройних сил був скорочений більш ніж на 50% (в основному за рахунок сухопутних сил), з Німеччини була виведена більша частина збройних сил, які там розташовувалася. Зменшилися закупівлі озброєння та військової техніки. У той же час завдяки надходженню у війська нових і модернізованих систем зброї їх бойові можливості зросли. За розрахунками експертів унаслідок цього у 1991-2000 рр. бойові можливості, наприклад, бронетанкової дивізії збільшилися на 35% [4].

Слід зазначити, що американські військові надали Великобританії допомогу у модернізації, зокрема, передали британським колегам одну з кращих у світі реактивних систем залпового вогню (РСЗВ) – систему MLRS. Реактивна система залпового вогню призначена для виконання у будь-який час доби і при різних погодних умовах бойових завдань по ураженню та знищенню знарядь, сил і засобів реактивної артилерії, районів зосередження сил і засобів протиповітряної оборони вантажних автомобілів, легкоброньованих бронетранспортерів, а також районів зосередження військ і технічних позицій [3].

У результаті проведених заходів гнучкість і мобільність британських збройних сил значно зросли. Вдалося вийти на якісно інший рівень технічної оснащеності. Система управління стала відрізнятися надійністю та простотою. Проте швидкість перекидання великих з'єднань у потенційні кризові регіони, як і раніше, залишається на низькому рівні (у порівнянні з американською армією).

У практичному сенсі для Сполученого Королівства оборонне співробітництво концентрувалося у двох основних площинах – у галузі придбання американських систем озброєння та у сфері спільної участі у створенні нових зразків зброї. Британська сторона бере актив-

ну участь у науково-дослідних і дослідно-конструкторських роботах (НДДКР) з американськими оборонними концернами. Активне партнерство у сфері НДДКР розвивають і міністерства оборони обох країн. З 1997 р. спільні зусилля Пентагону та Міністерства оборони Великобританії знайшли відображення у більш ніж 100 угодах з обміну технологіями та 30 окремих проектах (½ всіх НДДКР, що проводилися у науково-технічних лабораторіях оборони, що входять до складу британського військового відомства) [5, с. 69].

Активна співпраця у галузі оборонних досліджень і проектних розробок прямо відбилася на змістовній стороні міжнародного оборонного партнерства між двома країнами. У кінці 1990-х рр. обсяг американського експорту військової продукції до Великобританії становив 1,1 млн. доларів щорічно. У свою чергу, вартість британського експорту до США у другій половині 90 – на початку 2000-х рр. становила у середньому близько 350 млн. доларів [5, с. 69].

Основні положення військової політики Великобританії викладені у «Стратегічному огляді оборонної політики» (Strategic Defense Review – SDR), який було опубліковано у 1998 р. У березні 2002 р., після опублікування американського «Огляду стану ядерних сил», британське Міністерство оборони зазначило, що держави, «які викликають стурбованість», можуть «бути абсолютно впевненими, що у відповідних умовах у нас буде воля застосувати ядерну зброю» [12, с. 206].

Тим не менш, основна роль у стримуванні відводиться саме ядерним силам. Погляди англійського керівництва на роль ядерної зброї та її застосування практично не розходяться з американськими. Існує тільки одна відмінність – Великобританія вважає, що для вирішення завдань ядерного стримування та поразки супротивника стосовно до британських умов достатньо мати лише морські стратегічні ядерні сили. У 1998 р. з британських ядерних сил був вилучений нестратегічний компонент – літаки «Торнадо» з ядерними авіабомбами. Відмова Великобританії від нестратегічної ядерної зброї пояснюється, швидше за все, союзницькими зв'язками у рамках НАТО й «особливими відносинами» із США [12, с. 206].

Великобританія продовжує підтримувати розміщення американських ядерних боєприпасів і літаків-носіїв на своїй території, а також в інших європейських країнах НАТО, вбачаючи у цьому фактор зміцнення своєї військової безпеки. Практично всі питання підтримки та

розвитку британського ядерного арсеналу підконтрольні США і залежать від них.

Крім того, на початку 2000-х рр. послідовно розширювалася присутність американських і британських компаній на ринках один одного. Свої філії розташовують у Сполученому Королівстві оборонні концерни Lockheed Martin, Raytheon, General Dynamics та Northrop Grumman. З 2001 р. американські підприємства військово-промислового комплексу купили у Великобританії 27 оборонних компаній на загальну суму у 5,1 млрд. доларів, що склало 50% від всіх американських інвестицій в оборонні галузі зарубіжних держав. У свою чергу британські концерни придбали у США 50 військово-промислових та авіаційно-космічних підприємств за 7,3 млрд. дол. (¾ всіх іноземних інвестицій на американському оборонному ринку) [5, с. 70].

При взаємному проникненні на ринки один одного і тісної оборонної кооперації британська сторона на початку 2000-х рр. проводила послідовну політику щодо розширення доступу до американських оборонних технологій, яка полягала у підписанні нових двосторонніх документів і внесення відповідних коригувань до чинного британського законодавства. У лютому 2000 р. американська адміністрація та британський Кабінет міністрів підписали Декларацію принципів військово-технічного співробітництва та промислової кооперації (Декларація принципів обладнання для оборонно-промислового співробітництва), метою якої було перетворення системи експортного контролю двох країн для спрощення системи двосторонньої оборонної торгівлі та роботи над спільними військовими програмами. У травні того ж року адміністрація президента Білла Клінтона оголосила про ініціативу щодо забезпечення безпеки при торгівлі зброєю, спрямованої на спрощення американської системи експортного контролю для ключових військових союзників, і у першу чергу Великобританії, мета якої – забезпечення для британської сторони ліцензійних вилучень з режиму керівництва з міжнародної торгівлі зброєю (ITAR) для спрощення експортних поставок несекретного характеру. Обидві сторони сподівалися за допомогою даної ініціативи добитися прискорення обміну оборонними технологіями, що було особливо важливо для британського військового промислового комплексу, залежного від американських розробок [5, с. 70].

Крім двосторонніх кроків, Лондон пішов і на односторонні заходи з метою розширення

оборонної взаємодії з Вашингтоном. Зокрема, можливості для більш широкої оборонної кооперації з США були закладені у Законі про експортний контроль (24 липня 2002 р.).

Фінальним документом, який повинен був завершити структурування нової спрощеної системи двостороннього партнерства у міжнародній військовій співпраці, була Угода про кооперацію у галузі оборонної торгівлі (21 червня 2007 р.), яка створила умови для здійснення американського військового експорту до Великобританії без відповідної ліцензії та контролю з боку Державного департаменту. На основі договору Великобританія мала отримати спрощений доступ до американських оборонних технологій. Кроком у відповідь стала більша відкритість британського ринку військово-промислової продукції для американських компаній. Отже, Лондон розраховував домогтися підвищення власної обороноздатності [5, с. 70].

Структуруючим сегментом оборонної взаємодії між Великобританією і США є сфера стратегічних ядерних озброєнь, правові рамки якої регламентує Угода про співробітництво щодо використання ядерної енергії у військових цілях (Угода про співробітництво у галузі використання атомної енергії для цілей взаємної оборони), укладена 3 липня 1958 р. (у 2004 р. термін її дії був у черговий раз продовжений на 10 років, до 2014 р.). Наприкінці 1990-х рр. Лондон послідовно робив ставку на підтримку високого рівня боєздатності сил ядерного стримування атомних ракетних підводних човнів з балістичними ракетами типу «Венгард». І ключову роль у цьому напрямку мали поставки американських міжконтинентальних балістичних ракет [5, с. 71].

Після тривалих дискусій у Палаті громад британський уряд вирішив піти на створення нового типу атомних субмарин, відмовившись від можливості закупівлі їх у США. Причому ставка була зроблена на створення повноцінних підводних човнів з балістичними ракетами нового покоління. 4 грудня 2006 р. про це заявив Прем'єр-міністр Тоні Блер, запропонувавши при цьому скоротити число ядерних боєголовок на 20% – з 200 до 160. 14 березня 2007 р. Палата громад підтримала пропозицію лейбористського кабінету про ініціювання програми по створенню нового типу підводних човнів. Передбачалося, що на його розробку та будівництво піде близько 17 років, а загальна сума витрат складе від 15 до 20 млрд. фунтів стерлінгів. Будівництво першого підводного човна з балістичними ракетами має

бути завершено до 2024 р. [7].

Своїм рішенням Великобританія залишила у незмінності усталений формат співпраці із США у галузі ядерних озброєнь, зберігши самостійність свого атомного підводного флоту при повній залежності у галузі ракетноносіїв.

Другий за ступенем значущості для британської сторони після ядерних озброєнь стало оборонне співробітництво із США у військово-морській сфері. Військово-морська промисловість Сполученого Королівства вважається гордістю військово-промислового комплексу (ВПК) держави, так як повністю забезпечує потреби військово-морського флоту країни. Цей сектор ВПК традиційно вважається досить самостійним і у найменшій мірі залежним від кооперації з іноземними компаніями. У військово-морській галузі британсько-американське партнерство розвивалося хоч і активно, але у чітко обмежених секторах [13].

На думку керівництва, військово-морська сфера є найважливішим компонентом стратегічного ядерного стримування – основи британської військової політики; стабілізуючий фактор трансатлантичних відносин і запобігання дезінтеграції НАТО (з опорою на США); ефективний засіб реагування на кризи та конфлікти; інструмент стримування та протидії потенційним супротивникам; засіб забезпечення безпеки морських територій, збереження ринків сировини та збуту, досягнення економічної вигоди від капіталовкладень за кордоном; основу забезпечення свободи мореплавання й економічної діяльності на морі. Отже, вони є видом збройних сил, що дозволяє ефективно поєднувати перспективні технологічні досягнення з політичними та військово-стратегічними установками [12].

Тим не менш, наприкінці 1990-х рр. значення США у цьому сегменті послідовно зростає. З моменту приходу до влади лейбористи відстоювали програму з посилення потенціалу військово-морської сфери, для чого була зроблена ставка на розширення координації зусиль з американською стороною. У цьому контексті примітно, що американські компанії зробили відчутний внесок в оснащення Великобританії балістичними та крилатими ракетами, а також сучасними видами авіаційної бойової техніки.

Військово-морська стратегія, схвалена британським урядом, визначала призначення британських військово-морських сил (ВМС) – оборона країни від нанесення ударів усіма видами високоточної зброї, вторгнення (інтервенції) з моря та повітря; захист заморських

залежних територій і гарантованого на політично й економічно прийнятних умовах доступу до світових ринків сировини та збуту; забезпечення свободи розробки та використання морських ресурсів, захисту морських комунікацій, охорони економічних зон, морських кордонів, зон рибальства і т.п. [12].

Незважаючи на величезне значення американських військово-промислових корпорацій для забезпечення британського оборонного потенціалу, було б невірно думати, що співробітництво між Великобританією і США – лінія з одностороннім рухом. Бізнес структури, що представляють Сполучене Королівство, грають не менш важливу роль на ринку США, ніж їх американські колеги на британському.

У відповідності зі стратегією традиційні завдання ВМС у плані їх бойового застосування підрозділяються на дві основні групи: боротьба з військово-морськими силами противника на океанських і морських територіях і захист морських комунікацій (операції «флот проти флоту»); вплив на берегу («флот проти суші») [5, с. 80].

Найбільш наочною демонстрацією британсько-американського партнерства у галузі перспективних військово-морських і військово-повітряних систем озброєння є створення багатоцільового винищувача-бомбардувальника F-35 «Лайтнінг II» та програма «Повітряна розвідка на морі». Створення нового винищувача-бомбардувальника було найбільшим спільним проектом військово-промислових комплексів Великобританії і США у 2000-і рр., у рамках якого британські компанії Rolls-Royce і British Aerospace виступили у ролі головних партнерів американської сторони в особі Lockheed Martin і Northrop Grumman, а британська корпорація BAE Systems з'явилася основним підрядником американської компанії Lockheed Martin Aeronautics Company.

Винищувач розроблений для потреб військово-повітряних сил і військово-морських сил США, американського корпусу морської піхоти, Королівського флоту та Королівських військово-повітряних сил Великобританії, розпочав бойове чергування у 2011 р. Всього Лондон планував придбати 138 літаків цього типу, з яких 72 будуть розміщені на двох авіаносцях типу «Куїн Елізабет» [5, с. 80].

Програма «Повітряна розвідка на морі» полягає в оснащенні британських авіаносців засобами дальнього радіолокаційного виявлення. Зі створенням нових типів засобів дальнього радіолокаційного виявлення для британських військово-повітряних сил, але вже без до-

повнень до програми будівництва авіаносців, пов'язана розробка системи «Повітряної розвідки та управління нанесенням ударів» [5, с. 80-81].

Участь США відчутно й у будівництві ескадрених міноносців з керованою ракетною зброєю. Перший з шести есмінців даного типу увійшли до складу Королівського флоту влітку 2009 р. Нарешті, США беруть участь у будівництві авіаносців типу «Куїн Елізабет», перший з яких стане до ладу у 2014-2016 рр. [5, с. 75-76].

Поряд зі створенням принципово нових систем озброєння, американські компанії спільно з представниками британського військово-промислового комплексу брали участь і у виробництві діючого озброєння. Британське військове відомство закуповує зразки озброєнь, які довели ефективність свого застосування у ході експлуатації американськими збройними силами.

Серед британських концернів, що мають помітну роль на ринку США, можна відзначити Rolls Royce і British Aerospace, а також компанії QinetiQ, Martin Baker і Smith Industries. Деякі з них виступають підрядниками американських оборонних проектів (як, наприклад, Rolls Royce), інші, слідом за BAE Systems, залучені у процес експансії на американському оборонному ринку. Так, компанія QinetiQ, створена на основі британського Агентства передових оборонних досліджень (DERA). Розширення виробничих потужностей у США створило базу для активної участі QinetiQ спільних оборонних проектах з американськими компаніями військового промислового комплексу [5, с. 79].

Досить активно британські оборонні компанії продовжують залучатися як підрядники американських корпорацій. Так, наприклад, у січні 2005 р. Lockheed Martin отримала контракт від американської адміністрації на створення 23 вертольотів для ескадрильї США, що являє собою повітряний флот президента держави. Сума контракту склала 6,1 млрд. доларів [14].

Британський сегмент двостороннього оборонного співробітництва між Великобританією та США більшою мірою характеризується принципом селективного потягу. Охоплення британськими корпораціями американського ринку військової промисловості дещо обмежений і чітко регламентований, взаємодія між сторонами розвивається лише у тих сферах, де американські корпорації не можуть розраховувати винятково на свій технологічний потенціал. Однак при цьому британські гравці фактично контролюють цілі галузі виробництва

окремих систем озброєння та мають можливість для активного поглинання оборонних активів своїх заокеанських партнерів, нехай і використовуючи для цього свої філії.

Отже, військове співробітництво, незважаючи на його певні витрати, має для військового промислового комплексу Великобританії вагомий статус. Він дозволяє їй брати участь у створенні низки американських високотехнологічних розробок, розробляючи на їх основі власні системи озброєння. Британське оборонне партнерство з американською стороною дає можливість постійно перебувати у тонусі, що позитивно впливає на її виробничий і технологічний потенціал, так і на експортні можливості.

Для американських корпорацій оборонне співробітництво з Великобританією дозволяє брати участь у контролі над низкою сегментів британського військового промислового комплексу. Також компанії американської оборонної промисловості за рахунок своєї присутності на британському ринку виступають у ролі активних учасників проектів по створенню перспективних систем військово-морського і військово-повітряного озброєння, діють у ролі головних підприємств, які керують стратегічними проектами по оснащенню британських військових сил.

І хоча поряд з партнерством оборонні концерни двох країн активно конкурують за ринки збуту та контракти щодо створення нових систем озброєння, загальний формат співробітництва у сфері військового промислового комплексу дозволяє Великобританії і США проводити багато у чому узгоджену політику у галузі створення перспективних зразків зброї, яка зберігає за ними статус ключових виробників озброєнь світового масштабу.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Громько А.А. Внешняя политика Великобритании: от империи к «осевой державе» [Электронный ресурс] / А.А. Громько. – Режим доступа: <http://polit.ru/article/2005/05/17/britain/>
2. Громько А.А. Великобритания: эпоха реформ / А.А. Громько. – М.: Весь мир, 2007. – 540 с.
3. Гуров Е.С. Реактивная система залпового огня MLPS [Электронный ресурс] / Е.С. Гуров // Ракетная техника. – Режим доступа: <http://rbase.new factoria.ru/missile/wobb/mlrs/mlrs.shtml>
4. Третьяков А. Оборонная политика Великобритании (новый этап) [Электронный ресурс] / А. Третьяков. – Режим доступа: <http://www.pandia.ru/text/77/317/58588.php>
5. Минаев М.В. Американско-британское оборонное партнерство в первой декаде XXI века / М.В. Минаев // Индекс безопасности. – М., 2012. – № 3-4. – С. 69–82.
6. Clarke M. NATO: the practice and politics of transformation / M. Clarke // International Affairs. – Vol. 80. – 2004. – № 1. – P. 63-74.
7. Володина М.А. К вопросу о военно-техническом сотрудничестве США и Великобритании [Электронный ресурс] / М.А. Володина, А.В. Крапивин. – Режим доступа: <http://www.stationline.org.ua/pravo/62/8523-k-voprosu-o-voenno-technicheskom-sotrudnichestve-ssha-i-velikobritanii.html>
8. Пекарев И.М. Військова складова зовнішньої політики Великобританії (1990-2010 рр.) / И.М. Пекарев, О.В. Крапивін // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – Вип. 67 (№ 12). – 2012. – С. 154-158.
9. Blair T. 1999. Facing the Modern Challenge: The Third Way in Britain and South Africa. Speech in Cape Town [Электронный ресурс] / Т. Blair. – Режим доступа: <http://sussex.ac.uk/Users/ssfa2/calcutta2.htm>
10. The Strategic Defence Review [Электронный ресурс]. – 1998. – Режим доступа: <http://mod.uk/DefenceInternet/AboutDefence/CorporatePublications/PolicyStrategyandPlanning/SDR/StrategicDefenceReview.htm>
11. A Strong Britain in an Age of Uncertainty: The National Security Strategy [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://direct.gov.uk>
12. Ядерное оружие и национальная безопасность / [В.П. Варава, В.А. Дронов, В.П. Душик]. – М.: Красный Октябрь, 2008. – 217 с.
13. Никольский В. Перспективы развития ВМС Великобритании [Электронный ресурс] / В. Никольский, Н. Новичков. – Режим доступа: http://vpk.name/news/65883_perspektivy_razvitiya_vms_velikobritanii.html
14. Гайдай Д. «Особливі відносини» США і Британії [Електронний ресурс] / Д. Гайдай. – Режим доступа: <http://m.obozrevatel.com/abroud/72541>

Гончаренко Анатолій *Британсько-американське міжнародне співробітництво у військово-промисловій сфері (1997-2007 рр.)*

У статті досліджено міжнародне співробітництво між Великобританією та США у військово-промисловій сфері у 1997-2007 рр. Охарактеризовані причини взаємозалежності обох країн від співпраці у військово-промисловому напрямку. Висвітлено позитивний вплив міжнародного військово-промислового партнерства між Великобританією та США на розвиток міждержавних економічних відносин. Особливу увагу приділено запровадженню окремих видів новітніх військових озброєнь у контексті британсько-американської військово-промислової співпраці.

Ключова слова: Великобританія, США, міжнародне співробітництво, військово-промислова сфера

Гончаренко Анатолий *Британско-американское международное сотрудничество в военно-промышленной сфере (1997-2007 гг.)*

В статье исследовано международное сотрудничество между Великобританией и США в военно-промышленной сфере в 1997-2007 гг. Охарактеризованы причины взаимозависимости двух стран от сотрудничества в военно-промышленном направлении. Освещено положительное влияние международного военно-промышленного партнерства между Великобританией и США на развитие межгосударственных экономических отношений. Особое внимание уделено внедрению отдельных видов новейших военных вооружений в контексте британско-американского военно-промышленного сотрудничества.

Ключевые слова: Великобритания, США, международное сотрудничество, военно-промышленная сфера

Goncharenko Anatoliy *British-American military-industrial international cooperation (1997-2007)*

The article examines the international cooperation between the UK and the USA in the military-industrial sector in 1997-2007. It is characterized reasons of the interdependence of both countries on cooperation in the military-industrial direction. It deals with military-

industrial positive impact of international partnerships between the US and the UK on the development of international economic relations. Special attention is paid to the introduction of certain types of advanced military weapons in the context of British-American military-industrial cooperation.

It is revealed that international military-industrial cooperation between the two countries was important for the military-industrial complex in the UK and allowed the British industrial establishment to participate in the creation of a number of American high technologies, developing their own weapon's systems. It is investigated that the British-American defense partnership had a positive influence on industrial and technological potential and export opportunities of the both states.

It is concluded that international defense cooperation of the USA with Britain allowed controlling individual segments of the British military-industrial complex, and American defense companies managed strategic projects to equip British military forces.

It is studied that international cooperation in military-industrial sphere had allowed the UK and the United States to conduct a coordinated policy in the field of advanced weapons designs, which save them the status of the key worldwide arm manufacturers.

Keywords: *The United Kingdom, The United States of America, international cooperation, the military-industrial sphere*

Рецензенти:

Тодоров І.Я., д.і.н., професор

Тригуб О.П., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 30.01.2017 р.